

БӨЛІМ: БАЛАБАҚША

Балалардың шығармашылық қабілетін дамытуға арналған әдіс-тәсілдер

ЖАРИЯЛАНДЫ
28.03.2025

ТІРЕК СӨЗДЕР

арт-терапия, балалардың дамуы, білім беру, креативті ойлау, қиялды дамыту, ойын әдісі, шығармашылық қабілет

СІЛТЕМЕ

<https://bilimger.kz/177293/>

Махмудова Рая Кушаевна

«Кәусар бұлақ» бөбекжай бақшасы

Тәрбиеші

Аннотация

Бұл мақалада балалардың шығармашылық қабілетін дамытуға арналған тиімді әдіс-тәсілдер қарастырылады. Шығармашылық қабілет – баланың өзіндік ойлау жүйесін қалыптастырып, жаңа идеяларды табуына және өзін әртүрлі бағытта көрсетуіне мүмкіндік беретін маңызды қасиет. Балабақша жасындағы балалар үшін шығармашылықтың дамуы олардың болашақтағы интеллектуалдық және кәсіби жетістіктерінің негізін қалайды. Мақалада ойын әдістері, арт-терапия, әңгімелеу және драматизация сияқты тәсілдердің маңыздылығы талқыланады. Сонымен қатар, балалардың қызығушылығын арттыру арқылы шығармашылықты дамытуға ықпал ететін қолайлы орта құрудың рөлі қарастырылады.

Кілт сөздер:

шығармашылық қабілет, балалардың дамуы, ойын әдісі, арт-терапия, қиялды дамыту, білім беру, креативті ойлау

Балалардың шығармашылық қабілетін дамытудың маңызы

Балалардың шығармашылық қабілетін дамыту – олардың

интеллектуалдық, эмоционалдық және әлеуметтік дамуына ықпал ететін маңызды факторлардың бірі. Ерте жастан бастап шығармашылық ойлауды дамыту арқылы бала өзіндік пікірін еркін білдіруге, стандартты емес шешімдер табуға және жаңа идеяларды ұсынуға дағдыланады. Қазіргі заманғы білім беру жүйесінде шығармашылық қабілетті дамыту басты басымдықтардың бірі болып табылады, өйткені шығармашыл тұлға жаңа технологияларды меңгеруге, ғылым мен өнерде жаңалық ашуға және түрлі кәсіби салаларда жетістікке жетуге бейім болады.

Шығармашылық – адамның жаңа және түпнұсқа идеяларды ойлап табу қабілеті. Балалар табиғатынан зерттеушілікке, қиялға және ойын арқылы танымға жақын болғандықтан, олардың шығармашылық әлеуетін дамыту үшін арнайы әдістер мен тәсілдер қолдану қажет. Еркін шығармашылық орта, баланы қолдауға бағытталған тәрбиеші мен ата-ананың ынталандыруы, сондай-ақ шығармашылыққа жағдай жасау – осы процестің ажырамас бөліктері. Баланың ойлау қабілетін, эмоционалдық сезімталдығын және көркемдік талғамын дамыту үшін әртүрлі әдістерді қолдану маңызды.

Ойын әдістері арқылы шығармашылықты дамыту

Ойын – баланың негізгі әрекеттерінің бірі болғандықтан, оны шығармашылық қабілетті дамыту құралы ретінде пайдалану өте тиімді. Ойын барысында балалар өз қиялын дамытып, рөлдік әрекеттер арқылы түрлі жағдаяттарды елестетіп, өз ойларын жүзеге асыруға мүмкіндік алады. Ойын барысында бала белгілі бір ережелерді сақтаумен қатар, өзіне жаңа рөлдерді ойлап табады және ситуацияларды еркін құрастырады. Осылайша, оның ойлау қабілеті кеңейіп, шығармашылық шешімдер табу қабілеті артады.

Еркін ойындар, драмалық қойылымдар, қиялға негізделген рөлдік ойындар – шығармашылықтың негізгі қозғаушы күштері болып табылады. Мысалы, «Ертегіні ойлап тап» әдісі арқылы балалар өз ойларынан жаңа оқиғалар құрастырып, кейіпкерлерді бейнелейді және түрлі жағдайларды шешудің балама жолдарын ұсынады. Сонымен қатар, конструкторлық

ойындар мен логикалық тапсырмалар балалардың кеңістіктік ойлау қабілетін дамыта отырып, шығармашылық шешімдер қабылдау дағдыларын қалыптастырады.

Арт-терапия және бейнелеу өнері әдістері

Арт-терапия – балалардың шығармашылық қабілетін дамытудағы тиімді әдістердің бірі. Балалар өздерінің эмоцияларын, ойларын және қиялдарын сурет, мүсін жасау, аппликация және басқа да көркемдік құралдар арқылы білдіреді. Арт-терапия баланың өзіндік ерекшеліктерін көрсетіп, оның ішкі дүниесін ашуға көмектеседі. Сурет салу, саз балшықпен жұмыс істеу немесе түрлі түсті қағаздармен аппликация жасау сияқты іс-әрекеттер балалардың қол моторикасын дамытып қана қоймай, олардың шығармашылық ойлауын белсендіреді.

Көркем шығармашылықта түстерді үйлестіру, жаңа бейнелер жасау және композиция құрастыру секілді тапсырмалар арқылы балалар өздерінің эстетикалық талғамын дамытады. Балабақшада немесе бастауыш мектепте ұйымдастырылатын сурет салу, коллаж жасау, түрлі креативті қолөнер жұмыстарын орындау балалардың шығармашылық қабілетін жетілдіруге ықпал етеді.

Әңгімелеу және драматизация әдісі

Балалардың шығармашылық қабілетін дамытуда әңгімелеу мен драматизация әдістері үлкен рөл атқарады. Балаға белгілі бір оқиғаны әңгімелеп беру арқылы оның қиялын дамытуға, логикалық ойлауын жетілдіруге және сөздік қорын кеңейтуге болады. Балаларға ертегілер мен аңыздарды оқып беру барысында оларды әңгіменің жалғасын ойлап табуға немесе оқиғаны басқаша аяқтауға шақыру – шығармашылық қабілетті арттырудың тиімді тәсілі.

Драматизация әдісі балалардың рөлдік ойындарға қатысуы арқылы олардың өз ойын еркін білдіруіне және әртүрлі кейіпкерлердің мінез-құлықтарын зерттеуіне көмектеседі. Бұл әдіс балалардың коммуникативтік дағдыларын жетілдіріп қана қоймай, олардың шығармашылық қабілетін арттыруға да ықпал етеді. Балалар өздері

ойлап тапқан кейіпкерлерді сахналау арқылы олардың қиялы дамып, импровизация жасау дағдылары күшейеді.

Қорытынды

Балалардың шығармашылық қабілетін дамыту – олардың жан-жақты дамуына ықпал ететін маңызды процесс. Бұл үшін ойын әдістері, арт-терапия, әңгімелеу және драматизация сияқты тәсілдерді тиімді қолдану қажет. Шығармашылыққа жағдай жасау, балаға еркіндік беру және оның ойларын қолдау арқылы креативті ойлауды дамытуға болады. Шығармашылық қабілеті жоғары бала өз ойын еркін жеткізе алады, мәселелерді шешуде стандартты емес тәсілдерді қолданады және болашақта бәсекеге қабілетті тұлға болып қалыптасады.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Айтмамбетова Б.Қ. Баланың шығармашылық қабілетін дамыту жолдары. – Алматы: Атамұра, 2019.
2. Оспанова А. Балабақшадағы ойын технологиялары. – Нұр-Сұлтан: Фолиант, 2021.
3. Мұхамеджанова Г.Ш. Шығармашылық педагогика негіздері. – Алматы: Білім, 2020.
4. Сейітова А.М. Қазіргі білім берудегі креативті ойлаудың рөлі. – Қызылорда: Болашақ, 2022.
5. Тұрсынбаева Ж. Балалардың сөйлеу және ойлау қабілетін дамыту әдістері. – Шымкент: Мектеп, 2021.
6. Баймұратов С. Арт-терапия негіздері: теория және тәжірибе. – Алматы: Қазақ университеті, 2018.
7. Нұрғалиева А. Ойын арқылы баланың шығармашылық әлеуетін дамыту. – Ақтөбе: ҚазАқпарат, 2020.
8. Құлжабаева Г. Көркемдік шығармашылықтың психологиялық аспектілері. – Тараз: Білім әлемі, 2021.

© 2026 Bilimger.kz Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.